

‘Boeken zijn geweldige verbinders’

COUPERUS ALS LITERAIRE BRUG TUSSEN INDIA EN NEDERLAND

Begin dit jaar verscheen de Engelse vertaling van Couperus' *Over lichtende drempels & andere verhalen* en *Legende, mythe en fantasie*; de bundeling kwam begin dit jaar uit onder de titel *Across the Luminous Realms and Other Stories from Legends, Myths, & Fantasy*. Simon Mulder stelde tien vragen aan de vertaler, Chaitali Sengupta.

Door Simon Mulder

Hoe bent u in aanraking gekomen met het werk van Louis Couperus?

Nederlands is niet mijn moedertaal; ik heb de taal pas geleerd nadat ik naar Nederland verhuisde. In India heb ik een master Engelse taal- en letterkunde behaald. Nadat ik Nederlands had geleerd, wilde ik me verdiepen in klassieke Nederlandse schrijvers. Iemand in de bibliotheek van Eindhoven raadde me aan om te beginnen met Louis Couperus. Ik heb toen twee boeken van hem meegenomen: *Over lichtende drempels* en *Legende, mythe en fantasie*. Tot dan wist ik niets over Couperus.

Wat waardeert u in zijn werk?

In zijn bekende werken, zoals *De stille kracht* en *Eline Vere*, laat hij op meesterlijke wijze de politieke en sociale perspectieven van zijn tijd zien. De twee boeken die ik heb vertaald zijn natuurlijk heel verschillend van aard, maar elk is uniek. Wat ik vooral waardeer aan deze boeken, is zijn rijke taalgebruik en de sprookjesachtige sfeer. Deze verhalen hebben vaak iets mysterieus en tijdloos. Hij heeft in *Over lichtende drempels* gesproken over het bestaan van de ziel, over de complexiteit van menselijke relaties, over de diepe vragen van het leven, over de eenheid van de mensheid. Hij zegt dat onze daden consequenties hebben, niet alleen voor onszelf, maar ook voor iedereen op deze aarde. Ik vond dit een zeer krachtige boodschap. Hij werd diep beïnvloed door oosterse filosofieën, zoals het hindoeïsme en het boeddhisme, en was gefascineerd door de theosofie.

Hoe bent u op het idee gekomen om zijn werk te vertalen naar het Engels?

Ik heb zijn werk vertaald uit respect voor hem, om zijn werk onder de aandacht te brengen van internationale lezers, en ook om een literaire brug te slaan tussen India en Nederland. Boeken zijn geweldige verbinders. Ik was gefascineerd door de verhalen van Couperus – ze bleven nog lang in mijn gedachten nadat ik ze had

*Foto: privéarchief
geïnterviewde.*

gelezen. Ik begon meer over hem op te zoeken, sprak met mensen, en hoorde dat hij een van de bekendste auteurs van zijn tijd was. Ik dacht toen: zulke prachtige werken – is er niemand die deze verhalen in eenvoudig, toegankelijk Engels kan vertalen voor de lezers van nu?

Tijdens een reis naar India sprak ik over zijn werk met literaire auteurs daar. Zij hadden nog nooit van hem gehoord, maar waren meteen nieuwsgierig. Ze zeiden: 'Chaitali, wil jij het dan niet vertalen voor ons?' Maar ik twijfelde – hij is zo'n gerespecteerde auteur, en ik was bang dat ik hem met mijn vertaling misschien geen recht kon doen.

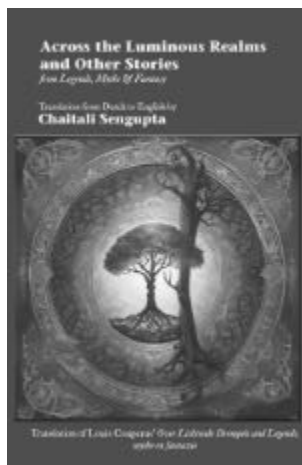
Uiteindelijk heb ik een verhaal als proef vertaald en opgestuurd naar een literair tijdschrift in Singapore, *Borderless*. Niet alleen werd het gepubliceerd, maar ze toonden ook echte interesse in zijn werk. Dat voelde voor mij als een teken om door te gaan.

Waarop heeft u uw keuze voor de te vertalen teksten gebaseerd?

Mijn keuze is vooral gebaseerd op de verhalen die mij persoonlijk raakten. Ook het feit dat uit deze verhalen een universele zeggingskracht spreekt: thema's als verlangen, mysterie, en diepe vragen over het leven. Couperus is niet bekend om

deze twee boeken, maar voor mij bieden ze een zeldzame inblik in zijn innerlijke wereld – zijn overtuigingen, zijn verbeelding, en misschien zelfs zijn stille worstelingen. Juist dat vond ik bijzonder intrigerend. Het is altijd fascinerend om een meer introspectieve, filosofische kant te ontdekken van iemand die werd beschouwd als een van de grootste literaire *minds* van zijn tijd. Deze werken

behoren misschien niet tot zijn meest gevierde, maar ze voelen des te persoonlijker aan.

Wat voor moeilijkheden kwam u tegen tijdens het vertaalproces? Hoe hebt u die opgelost?

Alles was een uitdaging – van het lezen tot het begrijpen en daarna het vertalen. De grootste moeilijkheid was de taal zelf: Couperus schreef in een oudere vorm van het Nederlands, en dat was veel moeilijker dan wat ik op de taalschool had geleerd. Zijn stijl is ouderwets, met heel lange en ingewikkelde zinnen. Zelfs de spelling en de grammatica, zoals persoonlijke voornaamwoorden, waren anders. Ik heb dit opgelost door veel aantekeningen te maken, elke passage meerdere keren te lezen, eerst een ruwe versie te schrijven en die daarna stap voor stap te verbeteren. Dat was een lang proces

van redigeren, nogmaals redigeren en herschrijven. Het heeft me acht jaar gekost om dit boek uiteindelijk af te maken.

Bent u anders gaan denken over de vertaalde werken tijdens het vertalen?

Ja, tijdens het vertaalproces kreeg ik een dieper begrip van de subtiliteiten in het werk van Couperus. Er waren veel lagen van betekenis en emotie die ik voorheen niet volledig had gewaardeerd. Het vertalen dwong me om elke zin nauwkeurig te bekijken, wat me in staat stelde om details over de personages, hun innerlijke werelden en hun verlangens op te merken die ik bij mijn eerste lezing had gemist.

Wat voor doelgroep had u voor ogen met uw vertaling?

Voor mijn vertaling had ik de moderne lezer in gedachten – iemand die geïnteresseerd is in klassieke literatuur, maar die zich misschien niet zeker genoeg voelt om de boeken in het Nederlands te lezen. Ik wilde de teksten toegankelijk maken voor een internationaal publiek, vooral voor Engelssprekenden die wellicht niet bekend zijn met de Nederlandse literatuur, maar die wel nieuwsgierig zijn naar de diepgang en schoonheid van een auteur als Louis Couperus.

Hoe bent u aan een uitgever gekomen?

Dit boek is eerst gepubliceerd in India door Penprints Publications in Kolkata. In Nederland benaderde ik meer dan vijftien uitgevers, die allemaal mijn inspanning

om Couperus te vertalen prezen, maar heel weinig uitgevers geven Engelse boeken uit in Nederland. Uiteindelijk heb ik het zelf gepubliceerd via Schrijverspunt.

Wat zijn de reacties op de uitgave tot nog toe?

De reacties op de uitgave tot nu toe zijn over het algemeen positief. Twee kranten – *Groot Eindhoven* en het *Eindhovens Dagblad* – hebben mij geïnterviewd over dit boek. NPO Radio 1 heeft mij ook uitgenodigd om over het boek te spreken in het programma *Nieuwsweekend*. Veel lezers waarderen de vertaling van Couperus' werk. Sommige universiteiten in India overwegen om het op te nemen in hun bibliotheken om studenten die Europese literatuur en Europese klassiekers studeren in hun bachelor- en masteropleidingen te helpen. Ik vind het geweldig om een literaire brug tussen de twee landen te creëren via een boek. Dit is de beste manier om perspectieven, ideeën en de geschiedenis van elke cultuur uit te wisselen.

Hebt u nog plannen voor de toekomst op dit gebied?

Ja, ik ben zeker van plan om verder te werken in dit gebied. Het is mijn wens om in de toekomst een tweetalig boek uit te brengen. Daarvoor wil ik een ander werk van Couperus naar het Engels vertalen; welk precies weet ik nog niet, ik heb net *Noodlot* gelezen en wil nog verder Couperus' oeuvre verkennen. Tegelijkertijd ben ik van plan om een werk van Rabindranath Tagore (de nationale dichter van India, de eerste niet-Europese schrijver die de Nobelprijs voor Literatuur won in 1913, red.) in het Nederlands te vertalen. Op deze manier kunnen mensen in beide landen kennismaken met deze twee grote schrijvers. 🌱

Chaitali Sengupta houdt op zaterdag 30 augustus een boekpresentatie van haar vertaling. Deze is van 14.00 tot 15.30 uur in Bibliotheek Eindhoven, De Witte Dame (bibliotheekeindhoven.nl).

Over Chaitali Sengupta

Chaitali Sengupta is auteur en vertaler. Ze vertaalt het werk van zowel Indiase als Nederlandse auteurs naar het Nederlands en het Engels. Haar vertaalwerk Timeless Tales in Translation werd bekroond met de Suprova & Santiranjan Sengupta Award (IPPL) 2024 en haar laatste boek The Crossings – Poems on War, Migration & Survival won de Runner-up prijs op het London Book Festival 2024.